

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Савјет министара

**Споразум о сарадњи
између Савјета министара БиХ и
невладиног сектора у Босни и Херцеговини**

Савјет министара Босне и Херцеговине на сједници одржаној 26. 04. 2007.
године усвојило је:

**Споразум о сарадњи
између Савјета министара БиХ и
невладиног сектора у Босни и Херцеговини**

Сарајево, април 2007. године

Увод

Споразум између Савјета министара БиХ и невладиног сектора (у даљњем тексту: Споразум) пружа оквир који ће помоћи усмјеравању напетог заједничког односа на свим нивоима власти у БиХ, од локалних заједница (општина) до нивоа државе (БиХ). Овим Споразумом се потврђује одређеност Савјета министара БиХ и невладиног сектора да ојачају своје обавезе и одговорности у испуњавању прузетих улога у развоју и пружању јавне политике и да Савјет министара БиХ преузима обавезу и ојача своју улогу у промовисању добровољних и друштвених активности у свим областима напетог друштвеног живота.

Рад невладиних организација, од нивоа државе до локалних заједница, заузимаће централно мјесто у мисији Савјета министара БиХ како би се наредне године учиниле годинама давања заједници, а не очекивањима од ње. Невадине организације оспособљавају појединце да допринесе развоју својих заједница. Чипећи то, они промовишу држављанство, помажу поновном успостављању осјећаја заједнице и дају круцијални допринос нашем заједничком циљу праведног и отвореног друштва. Овај Споразум ће ојачати однос између Савјета министара БиХ и невладиног сектора и он представља докуменат практичне и симболичке вриједности.

Споразум о сарадњи између Савјета министара БиХ и невладиног сектора у Босни и Херцеговини

Невадин сектор има кључну улогу у друштву као трећи сектор, који ради заједно са владом и бизнис сектором. Својим ангажманом посредством добровољаца, услугама које пружа и подршком коју даје појединцима и групама, допринос овог сектора заједници и шивалном животу је неизмјеран, непроцењив и незамјенив.

Овај Споразум има за циљ да се створи нови приступа партнерству између Савјета министара БиХ и невладиног сектора у БиХ. Њим се пружа могућност да се ови односи проводе другачије и боље него до сада. Савјет министара БиХ и невадине организације дијеле многе интересе – тежњу отворености, посвећеност јавном животу и подршку развоју здравих заједница. Споразум представља полазну тачку за развој нашег партнерства, а почива на заједничким вриједностима и узajамном поштовању.

Ковалидија невладиних организација провела је главне консултације за одређивање става овог сектора о питању израде Споразума. Ми смо срећни због чињенице да Споразум утјеловљује кључна разматрања која су се појавила и жељели бисмо да се захваљујући многим невладиним организацијама, од локалног нивоа до нивоа државе, које су учествовале у процесу консултовања. Надамо се да ће њих, и многе друге кориснике услуга добровољног и друштвеног сектора, Споразум водити ефикаснијим и плодноснијим односима са Савјетом министара БиХ.

Ми ћемо с тим наставити – припремајући сличне или исте активности да ове добре праксе на нивоу БиХ учинимо апликативним на нижим нивоима и из тих разлога ћемо ускорајивати да се исти или слични споразуми између невладиног сектора и ентитета, кантона и локалне самоуправе, успоставе с циљем охрабривања и усвајања његових принципа дјеловања на локалном нивоу. Радујемо се унапријед постизању великог успјеха успостављањем оквира за партнерство између невладиних организација и Савјета министара БиХ.

Статус Споразума¹

1. Споразум у БиХ је настао у партнерству које је услједило након обимних консултација у оквиру невладиног сектора, а затим између невладиног сектора и Савјета министара БиХ. Споразум је узео у обзир разноликости невладиног сектора и његових активности и због тога би га требало схватити као општи оквир и оспособљавајући механизам за интензивирање односа између владе и овог сектора од локалних заједница до нивоа државе.
2. Споразум представља меморандум о односима између Савјета министара БиХ и невладиног сектора у Босни и Херцеговини. То није законски обавезујући документ. Његова снага почива на прихватању/сагласности Савјета министара БиХ и невладиног сектора кроз њихово међусобно консултовање. Споразум ће се у почетку примјењивати на Савјет министара БиХ и на његова министарства и централне одјеле. У пракси овај Споразум ће важити тамо гдје ова/ове влада/владе (ентитета, кантона/општина) буду у односу с невладиним сектором. Споразум ће се примјењивати на низ организација из невладиног сектора. *Завршне одредбе* описују настанак Споразума.
3. Споразум је иницирао невладин сектор у Босни и Херцеговини. У склопу процеса имплементације биће припремљене смјернице које ће се бавити конкретизацијом појединих питања која произлазе из Споразума, а могу да буду добар основ за имплементацију на нижим нивоима власти у Босни и Херцеговини.

Заједничка визија

4. Споразум је настао као израз потребе невладиних организација и Савјета министара БиХ да изграде институционални оквир међусобне сарадње. Желимо да овим Споразумом снажно истакнемо значај невладиног сектора који он има у савременом демократском друштву и афирмишемо друштвене вриједности партнерског односа између Савјета министара БиХ и невладиних

¹ Овај Споразум усклађен је са «Основним принципима о статусу невладиних организација у Европи и Меморандумом објашњења Савјета Европе. Учесници мултилатералних састајака одржаних у Стразбуру 19. и 20. новембра 2001. године, од 20. до 22. марта 2002. и 5. јула 2002. године, признајући да рад непрофитних организација изискује обавезе као и права, усвојили су наведени документ.

organizacija u rješavaњу velikog broja pitanja i problema u mnogim oblastima društvenog života koji za građane Bosne i Hercegovine imaju prvostепенни значај. У овом документу желимо да истакнемо/потврдимо да Савет министара БиХ и владе на нижим нивоима власти и невладин сектор имају низ компласментарних функција и заједничке вредности, те да ће Споразум даље унаприједити њихово разумијевање и развити нашу међусобну сарадњу на новим осповима у будућности. Споразум је, заправо, израз одређивљености Савета министара БиХ и невладиног сектора да ради у партнерству за напредак друштва, подстичу и подржавају добровољне друштвене активности. Споразумом истичемо кључне принципе и прихватамо одређења на којима ће се учврстити однос између Савета министара БиХ и невладиног сектора у Босни и Херцеговини.

5. Филозофија која је у позадини Споразума подразумева чињеницу да су активности невладиних организација основ за развој демократског и свеобухватног цивилног друштва. Невладине организације и грађанске иницијативе из локалних заједница, као независне организације, дају значајну вредност друштву и испуњавају улогу која је другачија и од државе и од тржишта. Оне оспособљавају појединце да допринесу јавном животу и развоју својих заједница тако што стварају могућности за добровољне активности. Радећи то, оне употребљавају своју вјештину, интерес, убуђења и вредности појединаца и група које представљају. Савет министара БиХ и невладин сектор признају и цијене кључни допринос добровољног/волонтерског рада у нашем друштву, као и важну улогу невладиних организација које им помажу да пруже/дају свој допринос.
6. Невладине организације у заједницама пружају највећи и дословно неизмјеран допринос развоју друштва, социјалног, културног, економског и политичког живота државе. Оне дјелују као водичи за ангажман корисника у креирању и пружању услуга, а често дјелују и као заступници оних који иначе не би имали гласа. Поступајући тако, они промовишу и једнакост и разноликост. Они помажу да се ублажи сиромаштво, поправи квалитет живота и ангажују они који су друштвено искључени. Невладин сектор чини значајан директни допринос држави запошљавањем и ангажовањем великог броја људи у јачању социјалног ткива заједнице.
7. Споразум признаје да она својства представљају главну корист за друштво и да Савет министара БиХ може да игра позитивну улогу како у промовисању невладиног и волонтерског рада, тако и у пружању подршке раду невладиних организација. Обим и врста активности невладиних организација су такви да Савет министара БиХ и нижи нивои власти у БиХ, сваки доношењем закона или прописа, могу да утичу на њихов рад, позитивно или негативно. Споразум ће помоћи да тај утицај буде позитиван.

Принципи/начела сарадње

8. Заједнички принципи који учвршћују Споразум:

- 8.1 Добровољне активности су основна компонента демократског друштва.
- 8.2 Независан и разнолик невладин сектор чини основу демократског и просперитетног друштва.
- 8.3 У процесу развоја и пружања јавних услуга и политика Савјет министара БиХ, нижи нивои власти и невладин сектор имају различите улоге, али улоге које се надопуњују.
- 8.4 Партнерски рад у правцу заједничких циљева има додатну вриједност. Сврисходним консултацијама градићемо партнерски однос којим ћемо унаприједити развој политика и интензивирати креирање и пружање услуга грађанима.
- 8.5 Савјет министара БиХ, други нивои власти и невладин сектор имају различите облике одговорности и одговарају различитом обиму непристрасних лица. Али су им заједничке потребе за интегритетом, објективношћу, одговорношћу, отвореношћу, транспарентношћу, честитошћу и улоге лидерства.
- 8.6 Невладине организације имају право на кампању у склопу закона како би унаприједили своје циљеве.
- 8.7 Савјет министара БиХ и други нивои власти имају своју улогу у друштву која је арбитрарно ограничена Уставом БиХ и законима.
- 8.8 Финансирање невладиног сектора може да представља врло битан елемент односа између Савјета министара БиХ и нижих нивоа власти.
- 8.9 Савјет министара БиХ, нижи нивои власти и невладин сектор увиђају значај промовисања једнаких могућности за све грађане.

Обавезе Савјета министара БиХ

9. Обавезе Савјета министара БиХ:

Независност сектора

- 9.1 Савјет министара БиХ признаје и подржава независност невладиног сектора, укључујући његово законско право на кампање, на коментарисање владине политике и тест те политике, независно од било какве врсте финансијског односа који може да постоји, као и право на одређивање и руковођење својих сопствених послова.

Финансирање сектора

- 9.2 Савјет министара БиХ ће узети у обзир преноруже из *Стратешки правци развоја невладиног сектора БиХ* припремити и усвојити *Стратегију стварања потицајног окружења за развој цивилног друштва у БиХ* и усвојити *Програм њене реализације на годишњој бази* и унаприједити боље прописе у складу са *Стандардима квалитета сарадње између Владе и невладиног сектора у БиХ* (који се односи на потребу да постоји боља пропорционалност, усмјереност, конзистентност и транспарентност у оквирима финансирања од владиних извора на свим нивоима) и посветити посебну пажњу идеји стратешког финансирања, осигуравајући при томе континуиран капацитет рада невладиних организација које ће реаговати на иницијативе Савјета министара БиХ и нижих нивоа власти.
- 9.3 У сарадњи са овим сектором, Савјет министара БиХ ће развити *кодекс (закон) добре праксе* и иницирати с невладиним сектором да нижи нивои власти учине то исто како би се обрадили принципи доброг финансирања. Овим ће се унаприједити:
- (а) расподела средстава према јасним и конзистентним критеријумима;
 - (б) политике финансирања којима се узимају у обзир циљеви невладиних организација и њихова потреба да функционишу ефикасно и валоно;
 - (с) заједнички, транспарентни аранжмани за постизање договора и процјенjивање циљева, за индикаторе успеха и њима сродне циљеве, за потпомагање црвовременог плаћања, прегледање финансијске подршке, консултовање након промјена на позицији финансирања, и за информисање невладиних организација о будућем финансирању што је могуће прије, обично прије краја текућег периода гранта; и
 - (д) вриједност дугорочног, вишегодишњег финансирања, када је то могуће, како би се помогло дугорочно планирање и стабилност невладиног сектора.
- 9.4 Увидјети значај инфраструктуре невладиног сектора и добровољног рада и, када је потребно, подржати њен развој на државном, ентитетском, кантоналном и локалном нивоу.

Развој политике и консултације

- 9.5 Процијенити нове политике и процедуре, нарочито у фази развоја, тако да се идентификују импликације по овај сектор, за најдужу могућу временску дистанцу.
- 9.6 Подвргнути разматрању у смислу хитности, осјетљивости и повјерљивости (на примјер, приликом припреме буџета за поједино министарства) како би се консултовао сектор о питањима која ће највјероватније утицати на њега, нарочито када Савјет министара БиХ предлаже нове улоге и одговорности за

овај сектор, на примјер, при доношењу нових законских прописа. Савјет министара БиХ се обавезује да ове консултације обави правопремено и обезбједи један разуман временски период током којег би се пружио одговор, узимајући у обзир потребу организација да консултују своје кориснике и независне стране.

- 9.7 Савјет министара БиХ се обавезује да ће узети у обзир специјалне потребе, интересе и доприносе оних дијелова сектора који заступају жене, мањинске групе и социјално неангажоване групе и слојеве становништва.⁸
- 9.8 Савјет министара БиХ ће поштовати повјерљиви карактер информација које пружа сектор, у оквирима закона и правилног извршавања јавних обавеза, када им се, на тој основи, даје приступ.
- 9.9 Заједно са невладиним сектором Савјет министара БиХ ће припремити *процедуре, правилник или закон добре праксе* који ће обухватити процедуру консултовања, оцјену политик, финансирање, имплементацију, евалуацију и извјештавање. Овим ће се припремити главне смјернице о утицају процјене и савршености при консултовању које направи биро задужен за сарадњу с невладиним сектором.
- 9.10 Савјет министара БиХ ће успоставити *Уред за невладин сектор и Савјет за цивилно друштво*.

Боља влада

- 9.11 Унаприједити стварне односе, конзистентност приступа и добру праксу између Савјета министара БиХ и невладиног сектора, нарочито када је у питању проблематика која се испреплиће међу њима.
- 9.12 Држати се принципа отворене владе (која настоји обезбједити, када год је то могуће, да одлуке и налази буду објављени у јавности) и добре регулативе.
- 9.13 Годишњи преглед/процјена примјене и операционализације Споразума у вези с невладиним сектором.
- 9.14 Унаприједити усвајање Споразума од нижих нивоа власти у Босни и Херцеговини.

Обавезе невладиног сектора

10. Обавезе непрофитног сектора:

Финансирање и одговорност

- 10.1. Одржати високе стандарде управљања, вршити и испуњавати обавезе извјештавања и одговорности према оснивачима и корисницима. Испостављати транспарентне рачуноводствене и финансијске извјештаје.
- 10.2. Поштовати и бити одговоран према зајоу, а у питању активности у добротворне сврхе поштовати одговарајуће смјернице из *Стандарда квалитета сарадње између Владе и невладиног сектора у БиХ* и *Кодекса понашања за невладин сектор у БиХ*.
- 10.3. Развити стандарде квалитета одговарајуће за организацију у складу с међународним стандардима за невладин сектор.

Развој политика и обавеза консултације

- 10.4. Обезбиједити да корисници услуга, волонтери и чланови, као и они који им пружају подршку, буду информисани и консултовани о активностима Савјета министара БиХ које их се директно тичу. Савјет министара БиХ се обавезује да ће те добијене приједлоге који му се предоче током таквог заступања прецизно размотрити.
- 10.5. Поптовати повјераљиви карактер информација Савјета министара БиХ, када се на том основу дође до таквих информација, у складу са *Законом о приступу информацијама*.
- 10.6. Невладин сектор ће успоставити *Одбор за цивилно друштво* као своје консултативно тијело састављено од различитих представника цивилног друштва.

Добра пракса

- 10.7. Савјет министара БиХ и невладин сектор се обавезују да ће унаприједити стварне међусобне односе и сарадњу која ће бити проширена на ниже нивое власти заједничким ангажманом, безусловно.
- 10.8. Ангажовати корисник, кад год је то могуће, у развоју и управљању активностима и услугама.

- 10.9. Примijeniti politike za unapređenje najbolje prakse i jednakih mogućnosti u radu, pri zapošljavanju, angažmanu dobrovoljaca i pružanju usluga.
- 10.10. Godišnji pregled/evaluacija operacija/primjene Sporazuma koji se odnose na Savjet ministara BiH i nevladini sektor. Evaluaciju Sporazuma radiće *Savjet za civilno društvo Savjeta ministara BiH* u skladu sa članom 2. Završnih odredbi.

Rješavanje nesporazuma

11. Sporazumom se daje opшти okvir za jačanje odnosa između Savjeta ministara BiH i nevladinog sektora. Preporuke u vezi s primjenom tog okvira bi, što je moguće više, trebala da budu rješavana između samih strana. Da bi se potpomogao ovaj proces, kada obje strane pristaju na to, moguće je da se upotrijebe posredovanje kao sredstvo za postizanje sporazuma, uključujući nastojanje da se dobije stav posrednika. Kada ponašanje suprotno ovom okviru dovodi do loše uprave, Savjet ministara BiH i nevladini sektor mogu da ulože žalbu Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine BiH, na uobičajen način. Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH će, s obzirom na iskustvo, razmotriti da li postoji potreba da se ojača žalba i proces modifikuje u odnosu na Sporazum.

Unapređenje Sporazuma

12. Sporazum, kao okvirni dokument, predstavlja polaznu tačku, a ne zaključak. Savjet ministara BiH i nevladini sektor su se определили на заједнички рад да би развилу своју ефикасност. У склопу процеса ће бити израђен закон о доброј пракси у области финансирања, консултовања и процјене политике, добровољног рада, друштвених група, укључујући и оне вјерске и мањинске етничке организације.
13. У склопу процеса којим ће се Споразум учинити оперативним, одржаваће се годишње скупштине Савјета министара БиХ и представника невладиног сектора како би се прегледало функционисање Споразума и његовог развој. Извјештај с те скупштине ће бити јавно објављен.
14. Као што је наведено у *Параграфу 2*, Споразум ће се у почетку односити на Савјет министара БиХ и централне органе. Савјет министара БиХ намјерава да активно подржи његово проширење на остале нивое власти, ентитетску, кантоналну и локалну самоуправу, који ће бити позвани да усвоје и прилагоде Споразум како би оп олговарао њиховом односу с невладиним сектором.

Завршне одређе

Изградња Споразума

1. Импулс за Споразум потиче од иницијатива невладиног сектора које су покренуте у оквиру Коалиције „Радићи и успјети заједно“. Коалиција невладиних организација је закључила да Савјет министара БиХ и нижи нивои власти треба да признају легитимност разних долога невладиног сектора као и своју сопствену одговорност да промовише здрав невладин сектор. Коалиција невладиних организација је предложила „аговор“ који су припремили представници Одбора Коалиције и Савјета министара БиХ, којим се дају основни принципи будућих односа. Споразум, који је подржао скуп принципа, био је неопходан као основа за партнерство између Савјета министара БиХ и невладиног сектора.
2. Биро за сарадњу с невладиним сектором Савјета министара БиХ ће надзирати примјену Споразума у Савјету министара БиХ. Савјет министара БиХ ће формирати *Савјет за цивилно друштво* који ће надгледати и процијенјивати примјену Споразума. *Савјет за цивилно друштво* ће пратити имплементацију Споразума; охрабрити његову примјену у нижим нивоима власти; промовише конзистентност унутар одјела Савјета министара БиХ о питању непрофитног рада и друштвених питања и унаприједи добру комуникацију између Савјета министара БиХ и невладиног сектора.
3. *Савјет за цивилно друштво* је успостављен с циљем да размотри начине за интензивирање односа између овог сектора и Савјета министара у Босни и Херцеговини. Чине га представници који су делегирани од стране Одбора за цивилно друштво, укључујући представнике из разних друштвених група и организација, добровољних организација, женских и мањинских етничких организација и Савјета министара БиХ.
4. Савјет за цивилно друштво, Савјета министара БиХ има за циљ да сваке године детаљно преиспита природу реализације Споразума и консултује се с Одбором за цивилно друштво о садржају Споразума и потребама његовог преиспитивања. Савјет министара БиХ је обавезан да обезбједи финансијска средства за консултације које иницира Савјет за цивилно друштво Савјета министара БиХ. Савјет министара БиХ и невладини сектор сматрају да је овај процес консултовања од суштинског значаја за Споразум и његову прихватљивост.
5. Документ Споразума је подијељен пијелом невладином сектору како би био прокоментарисан, а Савјет министара БиХ је, такође, у склопу овог двоструког процеса за стварање Споразума, извршио своје сопствене консултације у свим министарствима. Структура и садржај овог консултативног документа чини основу Споразума који су сачинили Савјет министара БиХ и невладини сектор у БиХ.

Специфичне консултације

6. Процењујемо да је број невладиних организација достигао цифру од девет хиљада. Ту спадају различите групе удружења које су у позицији да понуде своје услуге другима, као и удружења за кампање, самопомоћ, групе за забаву, спорт и умјетност. Коалиција невладиних организација „Ради ти и успјети заједно“ извршила је велики број консултација између представника невладиних организација у БиХ чиме се показало да ове невладине организације, иако дјелују засебно, имају одређене заједничке ставове о потреби успостављања партнерства између невладиног сектора и владе за демократско и слободно друштво. Иако су учене многе области од заједничког интереса и с традиционалним невладиним сектором, консултацијама су идентификоване многе области у којима се интереси разликују због различитих приоритета, организације и етоса група локалне заједнице.
7. Консултацијама је указано на то да, иако се велики дио невладиних организација ангажује и своје активности проводи на локалном нивоу, одлука о успостављању Споразума на државном нивоу донесена је због утицаја на окружење у ком раде невладине организације на нивоу локалне заједнице. Конкретно, осјетило се да одређене процедуре и процеси консултовања, који су предмет пропорционалности и развијања стручности, као и нестручна природа управљања друштвеним организацијама, изискују одређено разумијевање и признање у склопу овог Споразума, те потребу за одређеним законом о доброј пракси. Процесом консултовања открило се да су многе невладине организације у локалној заједници увијекеле да њихове одређене карактеристике и околности изискују да их се призна као посебан сектор на нивоу земље/државе како би биле признате на нивоу локалне заједнице. Процес европских интеграција посебно је узет у обзир да се споразум успостави на државном нивоу.

Никола Шпирин

За Савјет министара БиХ
Председавајући

Фадила Шеро

За Невладин сектор БиХ
Представник НВО

Сарајево, 07. 05. 2007. године